

MONT, Paul de, toneelschrijver en politicus (Ninove 1 juni 1895 - Ninove 10 november 1950). Neef van Pol de Mont. Na zijn humaniorastudie aan het Jezuïetencollege te Aalst (1907-'13) ging hij rechten studeren aan de Leuvense universiteit. Hij onderbrak zijn studie om in augustus 1914 oorlogsvrijwilliger te worden. Aan het front kwam hij bij het 6de Linierregiment (hetzelfde als dat van Firmin Deprez en Joris Lannoo), in de sector Diksmuide. Daar werd hij op 15 oktober 1917 zwaar gewond - beide benen afgeschoten - waarna

hij verpleegd werd in het militair ziekenhuis van Hoogstade.

Aan het front had Paul de Mont Oscar de Gruyter en het Fronttoneel leren kennen, wat een definitieve richting aan zijn leven gaf: een Vlaamsgezind toneelschrijver en -vernieuwer te worden. Naar de vorm moest het Vlaamse toneel bevrijd worden uit het keurslijf van de poëtische verwoording (de traditie van Rodenbach, Hegenscheidt, Verschaeve); de inhoud moest verbreed worden volgens de beweging van de na-oorlogse tijd. „De anti-oorlogsgeest, de miskenning van de Vlaamse noden en het geloof in een betere gemeenschap, vormden de dankbare motieven waarop de toneelvernieuwing kan opgebouwd worden” (P.G. Buckinx). In zijn werken van 1923 tot '26 bereikte De Mont op dat stuk zijn eerste hoogtepunt. *Reinaart de Vos* (1925) betekende een consequente toepassing van Vlaams-nationale motieven, op een ogenblik waarop hij innig contact hield met het Parijse toneel (o.a. Pitouëff, Lugné-Poe, Jouvet). Hij werd in 1926 bekroond met de Driejaarlijkse prijs van de stad Antwerpen (in 1952 nog postuum met de Driejaarlijkse Staatsprijs voor Toneelletterkunde voor zijn werk: *Artevelde's Val*). Daar tussendoor had hij ook toneelstukken vertaald en bewerkt van Ghéon, Goldoni, Jerome en Pagnol.

Na 1930 kwam De Mont gedeeltelijk in de journalistiek, waarbij hij de problemen van antimilitarisme, pacifisme, ontwapening en bewapeningswedloop, oorzaken van de Wereldoorlog, niet uit de weg ging. Via de journalistiek kwam hij in de politiek. In 1936 werd hij gecoöpteerd senator op een zetel, aangeboden door Rex. Paul de Mont zag zich zelf, volgens *Pourquoi pas?* van 26 maart 1937 als „l'idéologue de Rex” en „l'inspecteur et le négociateur de cet accord Rex-V.N.V.”. Op 1 september 1936 gaf hij *De Nieuwe Staat* uit, met Hubert Leynen als redactiesecretaris.

In oktober 1936 zette hij te Luik uiteen wat hij van de Rex-beweging verwachtte: de verzoening van het Vlaams-nationalisme met de Belgische natie; de herziening van de grondwet in federalistische zin, met de monarchie als sterke macht en een speciale tweetalige oplossing voor Brussel; het opwerpen van een stevige dam tegen de pogingen om tot een volksfront te komen en tegen elke marxistische invloed. Reeds eind 1936 was het lot van Rex-Vlaanderen beslist. In *De Schelde* van 13 november verklaarde De Mont de eigenlijke scheiding tussen zijn en Degrelles groep. De ontgoocheling werd definitief in de loop van 1938, n.a.v. de zaak-Martens (z. aldaar). In februari 1939 nam hij afscheid van Rex, samen met K. Convent en O. Daem. Het politieke avontuur was voorgoed voorbij. Tijdens en na de Tweede Wereldoorlog hield hij zich uitsluitend bezig met literatuur en publicaties.

WERKEN: *Reinaart de Vos* (1925); - *Nuances*, satire op het militarisme (1925); - *Het geding van Ons Heer* (1926); - *De kritiek in Vlaanderen*, in *Dietsche Warande en Belfort* (1930, p. 757-759); - *Willem de Zwijger* (1933); - *Cyriel Verschaeve. Bij zijn 60ste verjaardag*, in *Het Algemeen Nieuws* (april 1934); - *De internationale der wapenfabrikanten en De wereldoorlog* (Verzamelingen persartikelen) (1934); - *Ons leger in den wereldoorlog* (1936); - *Rex et La Flandre* (1936); - *Het akkoord Rex - V.N.V. en zijn nationale betekenis* (1936); - *Dietbrand* (1941); - *Artevelde. De mythe en de man* (1948); - *Artevelde's val* (1948).

LITERATUUR: *Paul de Mont. Sénateur rexiste et flamissant*, in *Pourquoi pas?* (26 maart 1937, p. 1003-1009); - A.

vande Velde, *In memoriam Paul de Mont*, in *Boekengids* (januari 1951, p. 1-3); - A. vander Plaetse, *Herinneringen aan het Vlaamse Volkstoneel* (1960); - P.G. Buckinx, *Paul de Mont 1895-1950* (Monografieën over Vlaamse letterkunde, nr 27, 1962); - H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914 / 1939*, IV (1969).

ROMAIN VANLANDSCHOOT